

Egils Levits

26.09.2016

Par Saeimas prezidiju un Satversmes 16.panta grozīšanu

Saturs

- I. Priekšlikums grozīt Satversmes 16.panta pirmo teikumu
- II. Pašreizējais regulējums par Saeimas prezidiju
- III. Pašreizējais regulējums par triju kategoriju prezidija amatpersonām
- IV. Priekšlikums samazināt prezidija amatpersonu kategorijas no trijām uz divām
- V. Priekšlikums noteikt Satversmē Saeimas priekšsēdētāja biedru skaitu
- VI. Priekšlikums noteikt Satversmē priekšsēdētāja biedru tiesības vadīt Saeimas sēdes
- VII. Papildpriekšlikums: Noteikt Satversmes 16.pantā Saeimas prezidija kompetenču ģenerālklausulu
- VIII. Gala secinājumi un 16.panta formulējumu priekšlikumi
- IX. Citu Eiropas demokrātiju parlamenta prezidiju sastāvs

I. Priekšlikums grozīt Satversmes 16.panta pirmo teikumu

Saeimas Juridiskā komisija ir izveidojusi darba grupu grozījumiem Saeimas kārtības rullī (vadītāja - deputāte Solvita Āboltiņa). Šā gada 20. septembra darba grupas sanāsmē darba grupas locekļi ierosināja apspriest jautājumu par Saeimas Prezidija sastāvu un Prezidija locekļu funkcijām.

Satversmes 16.panta pirmais teikums noteic:

„Saeima ievēlē savu prezidiju, kurš sastāv no priekšsēdētāja, viņa diviem biedriem un sekretāriem.”

Darba grupā tika izteikts priekšlikums – apspriest iespējamos Satversmes 16.panta grozījumus, nosakot, ka *Saeimas Prezidijs varētu sastāvēt no priekšsēdētāja un noteikta biedru skaita*, un paredzot, ka *jebkuram no biedriem būtu tiesības vadīt Saeimas sēdi*. Atsaucoties darba grupas lūgumam, izsaku savu viedokli par šo priekšlikumu.

II. Pašreizējais regulējums par Saeimas prezidiju

Satversme paredz, ka Saeima izveido savu struktūrvienību – prezidiju. Tā ir kolektīva institūcija, kas sastāv no pieciem deputātiem – priekšsēdētāja, diviem priekšsēdētāja biedriem un sekretāriem. Par 16.panta pirmo teikumu Satversmes sapulcē debates pēc būtības nav bijušas.¹ Atsevišķas svarīgas Saeimas prezidija kā koleģiālas institūcijas funkcijas nosaka Satversme (17., 19., 20., 29., 34., 62.pants).

Skatot šīs Satversmē noteiktās funkcijas kopumā, secināms, ka Saeimas prezidija funkcija ir *organizēt un vadīt Saeimas darbu*. No tā izriet, ka, ievērojot šo Satversmes noteikto ietvaru, likumā var tikt noteikti arī citas Saeimas prezidija uzdevumi, kuru mērķis būtu organizēt un vadīt Saeimas darbu. Visas Saeimas funkcijas un visi uzdevumi izsmeljoši ir noteikti Saeimas kārtības rullī – arī tie, kas nav noteikti Satversmē, bet kuri atbilst šim mērķim.

Satversmes 16.panta pirmais teikums nosaka, ka Saeimas prezidijā ietilpst triju dažādu kategoriju amatpersonas – Saeimas priekšsēdētājs, divi Saeimas priekšsēdētāja biedri² un sekretāri.³ Vienīgi Saeimas priekšsēdētājam Satversmē ir noteiktas īpaši uzdevumi – noteiktos gadījumos pildīt Valsts prezidenta pienākumus (52.pants), pieņemt Valsts prezidenta rakstu par likuma otrreizēju caurlūkošanu (71.pants), bet iepriekšējās Saeimas priekšsēdētājam – ja Saeimas prezidijs nav lēmis citādi – ir uzdevums atklāt jaunievēlētās Saeimas pirmo sēdi (17.pants). Šie Saeimas priekšsēdētāja konstitucionālie papilduzdevumi, kas lielā mērā neattiecas uz Saeimas regulārā darba organizēšanu un vadīšanu.

¹ Skat. Satversmes sapulces stenogrammas. Rīga: TNA (kompaktdisks) 2006, 242.lpp.

² Seimas *priekšsēdētāja biedra* kategorija – parasti Eiropā šī amatpersona tik saukta par parlamenta priekšsēdētāja *vietnieku* vai parlamenta *viceprezidentu* – nāk no cariskās *Krievijas* Valsts domes (1905-1917), kurai arī bija priekšsēdētājs, priekšsēdētāja biedri (*tovarišči predsedatelja*) un sekretāri. Krievijas Valsts domē šis amats tika radīts pēc analogijas ar Krievijas valdībā jau kopš 19.gs. pastāvošo ministra biedru kategoriju (tovarišč ministra), kas pārņemta no Francijas, kur tā Napoleona reformu gaitā tika izveidota kā politiskas (kabineta) amatpersonas kategorija (*ministre auprès d'un ministre*, mūsdienās parasti *ministre délégué*).

Jāatzīmē, ka "biedra" funkcija savā būtībā ir atšķirīga no "vietnieka" funkcijas. Vispārīgi var teikt, ka biedram ir noteiktas patstāvīgas funkcijas, ko tas pilda saziņā ar galveno amatpersonu, kamēr vietnieks aizvieto galveno amatpersonu. Tomēr bieži – arī Saeimas prezidija regulējumā – šīs funkcijas saplūst, un "biedrs" faktiski darbojas kā "vietnieks".

³ Daudzās citās Eiropas parlamentārajās demokrātijās parlamenta prezidijā ir tikai divu kategoriju amatpersonas – priekšsēdētājs un viņa vietnieki (skat. tālāk IX.punktu). Taču cariskās *Krievijas* Valsts domes prezidiju veidoja tās priekšsēdētājs, viņa biedri un vēl *sekretāri*. Krievijā šī tradīcija nāk no *Francijas*, kur III. republikas (1870-1940) parlamenta prezidijs bija skaitliski liela institūcija ar vairākām amatpersonu kategorijām, tajā skaitā sekretāriem (tāda tā ir arī mūsdienās, skat. tālāk IX.punktu). Satversmes tēvi, ieviešot šo triju kategoriju Saeimas prezidija amatpersonas, varēja būt iespaidojušies gan no Krievijas Valsts domes, gan Francijas III.republikas Nacionālās asamblejas tradīcijām. Jāatzīmē, ka *Vācu* reihstāga prezidijā - gan ķeizārvalstī (1871-1918), gan Veimāras republikā (1918-1934) – sekretāra kā prezidija amatpersonas nebija.

Satversmē nav noteiktas arī pārējo divu prezidija amatpersonu kategoriju – priekšsēdētāja biedru un sekretāru - uzdevumi. Taču no tā, ka tās Satversmē ir atsevišķi minētas, izriet, ka viņu uzdevumiem ir jābūt atšķirīgiem gan savā starpā, gan no Saeimas priekšsēdētāja uzdevumiem.

Saeimas Kārtības rullis, balstoties uz Saeimas prezidija Satversmē *netieši* paredzēto ietvarkompetenci – organizēt un vadīt Saeimas darbu – *konkretizē* prezidija un tā locekļu uzdevumus. Tas nosaka gan *atšķirīgus* uzdevumus Saeimas priekšsēdētājam, priekšsēdētāja biedriem un sekretāriem, gan arī paredz *kopējus* uzdevumus prezidijam kā koleģiālai institūcijai. Bez tam tas diferencē un hierarhizē Satversmes 16.pantā aptveroši noteikto “sekretāra” kategoriju, ieviešot “sekretāru” (Kārtības ruļļa izpratnē atšķirībā no Satversmes izpratnes) un “sekretāra biedru”⁴.

Tā kā Saeimas prezidijs pēc savas būtības *nav hierarhiska* (tātad nav tipiska valsts pārvaldes iestāde), bet gan *pārstāvnieciska* institūcija, tad jautājumos, kuros jālemj prezidijam kā *koleģiālai* institūcijai, lēmumi tiek pieņemti ar balsu vairākumu, neatkarīgi no tā locekļu amatpersonas kategorijas.

Saeimas Kārtības ruļļa noteikumi attiecībā uz Saeimas prezidiju tātad atbilst Satversmes noteiktajam ietvaram.

III. Pašreizējais regulējums par triju kategoriju prezidija amatpersonām

Pašreizējais Saeimas prezidija modelis – pieci⁵ locekļi, triju kategoriju amatpersonas – ir vairāk diferencēts kā piekšlikumā paredzētais. Saeimas priekšsēdētāja amats kopš 5.Saeimas tradicionāli pieder pie tiem *politiskajiem amatiem*, kuri pienākas *valdošajai koalīcijai*.⁶

⁴ Tas, ka Saeimas kārtības rullis diferencē starp “sekretāru” un “sekretāra biedru”, no Satversmes 16.panta viedokļa ir pieļaujami, ja šo likuma noteikumu tulko tā, ka tur netiek diferencēts pēc amatpersonu kategorijām, bet gan tikai tiek noteikts, *kā* tiek sadalīti pienākumi (skat. 22.pantu – “savstarpēji viebojoties”) starp abiem – kategorijas ziņā vienlīdzīgajiem - sekretāriem. Tātad Saeimas sekretāra biedrs ir jāuzskata par Saeimas sekretāru Satversmes izpratnē. Šim apsvērumam var būt praktiska nozīme protokolāriskā ranga noteikšanā.

⁵ Saeimas 16.panta pirmajā teikumā vārdi “... viņa diviem biedriem un sekretāriem” parasti tiek interpretēti tā, kā vārds “diviem” tiek attiecināts gan uz “biedriem”, gan uz “sekretāriem”. Šāda interpretācija tomēr nav viennozīmīga. Tikpat labi – un “valodas izjūta” drīzāk sliecas šajā virzienā – vārds “diviem” var tikt attiecināts tikai uz “biedriem”, tā ka sekretāru skaits Satversmē nebūtu noteikts. Tiem tomēr būtu jābūt vismaz diviem (jo Satversme lieto daudzskaitli), taču to skaits varētu arī lielāks par diviem.

⁶ Šāda tradīcija salīdzinājumā ar citu demokrātisku valstu parlamentārajām tradīcijām ir samērā neparasta. Tomēr tas vēl nav iemesls uzskatīt, ka tā būtu pretrunā ar parlamentārisma principiem. Par parlamentārisma principiem un specifiskām Latvijas parlamentārisma problēmām skat. plašāk: Egils Levits: Demokrātiskā valsts iekārta, brīvas vēlēšanas un parlamentārā demokrātija. Struktūra, loģika un priekšnoteikumi. Grām.: Parlamentārā izmeklēšana Latvijā. Rīga 2016 (iznāks novembrī).

Prezidija locekļu diferencēšana *trijās* amatpersonu kategorijās dod *iespēju*, formāli precīzāk sadalīt šos dažādu kategoriju amatus atbilstoši *frakcijas lielumam* – jo lielāka frakcija, jo augstākas kategorijas amats. Taču šāda *strikta* tradīcija Latvijā *nav* ieviesusies un šī iespēja netiek konsekventi izmantota. Tomēr kā *aptuvenus* orientieris šī tradīcija tiek ņemta vērā un zināmā mērā, kaut gan nevis konsekventi, darbojas.⁷

Jāatzīmē, ka tas, ka konstitucionālajā un vienkāršajā likumdošanā pastāvošā iespēja, šīs *trijās* hierarhiskās pakāpēs diferencētās amatpersonu kategorijas pēc tīri formāli principa sadalīt starp frakcijām atbilstoši to lielumam, netiek konsekventi izmantota, nenozīmē, ka tas būtu kāds Latvijas parlamentārisma sistēmisks trūkums.

IV. Priekšlikums samazināt prezidija amatpersonu kategorijas no trijām uz divām

Priekšlikums, ka Saeimas prezidijā turpmāk būs tikai divu kategoriju amatpersonas – Saeimas priekšsēdētājs un viņa biedri, bet vairs nebūs sekretāri - prasa Satversmes 16.panta pirmā teikuma grozījumu.

Pret to nav ko iebilst, ņemot vērā īpaši to, ka pašreizējais diferencētākā modeļa iespējas tā vai tā netiek konsekventi izmantotas.

V. Priekšlikums noteikt Satversmē Saeimas priekšsēdētāja biedru skaitu

Ja noteiktu priekšsēdētāja biedru skaitu nosaka jau Satversmes līmenī, bet Saeimā frakcijas ir vairāk kā prezidija locekļu, tādā gadījumā var būt situācijas, ka ne visas frakcijas var tikt pārstāvētas. Šī situācija tad neatšķirtos no pašreizējās,⁸ taču iespēja, ka Saeimas vēlas, lai visas frakcijas varētu tikt pārstāvētas prezidijā, būtu jau konstitucionālā līmenī izslēgta.

Šķiet, tikai tādēļ vien, lai likvidētu Saeimas sekretāru kā prezidija amatpersonas kategoriju, šāds grozījums, ņemot vērā *konstitucionālās stabilitātes principu* kā vienu no labas konstitucionālas politikas principiem, būtu pārmērīgs.

⁷ Izpētot prezidija locekļu sarakstu kopš 5.Saeimas, autors neatrada gadījumu, kad mazākas opozīcijas frakcijas pārstāvis būtu ieņēmis augstākas kategorijas amatu kā lielākas opozīcijas frakcijas pārstāvis, vai ka mazākas opozīcijas frakcijas pārstāvis būtu pārstāvēts Saeimā, kamēr lielākas opozīcijas frakcijas pārstāvis vispār nebūtu pārstāvēts Saeimā. Tāpat līdz šim nav arī bijuši gadījumi, kad opozīcijas frakcijas vispār nebūtu bijušas pārstāvētas prezidijā. Vismaz lielākā opozīcijas frakcija vienmēr ir bijusi pārstāvēta Saeimas prezidijā.

⁸ Tomēr sal. 5.vēri: Ja vārds “diviem” tiek interpretēts citādi kā līdz šim, kas metodoloģiski ir iespējams, tad arī šobrīd, palielinot sekretāru skaitu, var panākt situāciju, kad visas Saeimas frakcijas ir pārstāvētas prezidijā.

Tādēļ grozījumu būtu vērts virzīt tālāk tikai tad, ja iespēja, ka visas frakcijas būtu pārstāvētas Saeimā, konstitucionālā līmenī *netiktu* izslēgta.

Šeit iespējami divi risinājumi.

1) Satversmē priekšsēdētāja biedru skaits nebūtu noteikts, bet šis jautājums tiktu risināts Saeimas kārtības rullī. Arī tad Kārtības rullis varētu paredzēt gan noteiktu priekšsēdētāju skaitu, kas varētu būt mazāks par frakciju skaitu, gan to, ka katra frakcija ir pārstāvēta prezidijā ar vienu priekšsēdētāja biedru. Tā būtu izšķiršanās vienkārša likuma, nevis konstitucionālā līmenī.

2) Satversmes 16.pantā noteikts, ka visām frakcijām būtu jābūt pārstāvētām prezidijā. Tomēr tādā gadījumā vismaz teorētiski varētu būt arī situācijas, kur tas politiski nebūtu adekvāti.

Manuprāt, šajā jautājumā priekšroka dodama pirmajam risinājumam, kas ir fleksiblāks. Tas nozīmē, ka priekšsēdētāja biedru skaitu nevajadzētu noteikt Satversmē, bet gan Saeimas kārtības rullī.

VI. Priekšlikums noteikt Satversmē priekšsēdētāja biedru tiesības vadīt Saeimas sēdes

Priekšlikums paredz, jau Satversmes līmenī noteikt, ka Saeimas priekšsēdētāja biedram ir tiesības vadīt Saeimas sēdes. Taču šīs tiesības jau automātiski izriet no viņa amatpersona statusa – priekšsēdētāja biedra statuss ietver arī šīs tiesības. Tas arī ir *expressis verbis* noteikts Saeimas Kārtības ruļļa 21.panta trešās daļas trešajā teikumā: *“Tāpat priekšsēdētājs un viņa biedri sadala savā starpā kārtējos darbus, arī sēžu vadīšanu.”*

Tādēļ manuprāt, šo tiesību ierakstīšana Satversmē, ņemot vērā, ka tās ir pašsaprotamas, un Satversmes lakonismu, būtu nevajadzīga konstitucionāla liekvārdība.

Tādēļ domāju, ka nav nepieciešams šīs tiesības *expressis verbis* minēt Satversmē.

VII. Papildpriekšlikums: Noteikt Satversmes 16.pantā Saeimas prezidija kompetenču ģenerālklausulu

Tai vietā, lai Satversmē ietvertu pašsaprotamu, no Saeimas priekšsēdētāja biedra amatpersonas statusa izrietošas tiesības, vadīt Saeimas sēdes, būtu jēdzīgāk teksta līmenī iezīmēt Saeimas prezidija *kompetenci*. Patlaban, kā jau iepriekš (skat. iepriekš II.punktu) Saeimas prezidija kompetenci var pietiekoši skaidri *izsecināt* no Satversmē

noteiktās šī institūcijas pastāvēšanas kā tādas (kāda ir parlamenta prezidija pastāvēšanas saprātīga jēga parlamentārā demokrātijā), un no Satversmē atrodamajiem prezidija kompetenču fragmentārajiem regulējumiem.

Taču, ja grib precīzāk nevis tikai secinājumu līmenī, bet jau *teksta līmenī* iezīmēt prezidija kompetenci, tad varētu Satversmes 16.panta 1.teikumā noteikt, ka Satversmes prezidija uzdevums ir “organizēt un vadīt”⁹ Saeimas darbu. Tā ir pietiekoši plaša, bet arī skaidri norobežota ģenerālklausula, kas “noapaļo” prezidija kompetenci, kas kalpotu par jau Satversmes tekstā ietvertu *konstitucionālu vadlīniju* Saeimas kārtības rullim.

Manuprāt, šāds izvērsums nav īpaši nepieciešams, jo Saeimas prezidija pastāvēšanas jēgu un tā kompetences apjomu var metodoloģiski korekti no Satversmes izsecināt jau tagad, taču ja Saeima tomēr vēlas izvērst prezidija regulējumu Satversmē, arī, lai tas būtu skaidrāk saprotams pilsonim, tad šis būtu priekšlikums, par kuru varētu padomāt.

VIII. Gala secinājumi un 16.panta formulējumu priekšlikumi

Kopsavilkumā var teikt, ka Saeimas Jurdiskās komisijas darba grupā izteikto priekšlikumu par Satversmes 16.panta pirmās daļas grozījumiem būtu vērts virzīt tālāk tikai tad, ja tiek uzskatīts, ka konstitucionāli nevajag izslēgt situāciju, kad Saeimas vēlētos, lai Saeimas prezidijā būtu pārstāvētas visas frakcijas, taču vienlaikus pieļaujot arī (drīzāk izņēmuma) situācijas, kur tas tā varētu nebūt.

Tādā gadījumā Satversmes 16.panta pirmo teikumu varētu formulēt šādi:

Saeima ievēlē savu prezidiju, kurš sastāv no priekšsēdētāja un viņa biedriem.

Kā jau šeit iepriekš skaidrots, visu pārējo regulētu Saeimas Kārtības rullis.

Ja pastāv attiecīga vēlme, tekstā skaidrāk iezīmēt Saeimas prezidija pastāvēšanas jēgu un funkciju (skat. iepriekš VII.punktu), tad 16.panta pirmo un otro teikumu¹⁰ varētu formulēt šādi:

Saeima ievēlē savu prezidiju, kurš organizē un vada Saeimas darbu. Prezidijs sastāv no priekšsēdētāja un viņa biedriem.

⁹ Jēdziens “organizēt” attiecas uz prezidija kompetenci, izveidot Saeimas darbam nepieciešamās *struktūras* un *procedūras*, bet jēdziens “vadīt” attiecas uz šo struktūru un procedūru *darbību konkrētā situācijā*. Tātad, Saeimas sēžu sasaukšanas procedūras pieder pie Saeimas darba organizācijas, savukārt vārda došana deputātam Saeimas sēdē pieder pie Saeimas darba (šajā gadījumā – plenārsēdēs formātā) vadīšanas.

¹⁰ Līdzšinējais otrais teikums “*Saeimas prezidijs darbojas nepārtraukti pa visu Saeimas pilnvaru laiku*” tad kļūtu par trešo teikumu.

Nobeigumā divas piezīmes no konstitucionālās politikas viedokļa. Pirmkārt, šis grozījums būtu vērst uz politiski visai nenozīmīga jautājuma risināšanu, kurš pašreizējo situāciju ietekmētu minimāli. Sīkumu dēļ grozīt Satversmi vajadzētu atturēties. Tādēļ to būtu vērts virzīt tālāk tikai kopā ar citiem, nozīmīgākiem Satversmes grozījumiem. Otrkārt, tā kā iespējamais grozījums varētu ietekmēt pašreizējā Saeimas prezidija konkrēto personālsastāvu, tā spēkā stāšanos vajadzētu noteikt pēc nākamajām Saeimas vēlēšanām.

IX. Citu Eiropas demokrātiju parlamenta prezidiju sastāvs

Salīdzinājumam sekojoši ir uzrādīts virknes citu Eiropas demokrātisko valstu parlamenta prezidija sastāvs.

Igaunijas parlamenta (*Riigikogu*) prezidijs (*Riigikogu juhatus* – tulk.: valde): Priekšsēdētājs (*esimees*) un divi priekšsēdētāja vietnieki (*asesimees*). Parlamentā ir 101 deputāts.

Lietuvas Seima (*Seimas*) prezidijs (*Seimo valdyba*): Priekšsēdētājs (*Seimo Pirmininkas*), priekšsēdētāja vietnieks (*Seimo Pirmininko pirmasis pavaduotojas*), pieci priekšsēdētāja vietnieki (*Seimo Pirmininko pavaduotojas*), kā arī opozīcijas līderis (*Seimo opozicijos lyderis*). Tas, ka opozīcijas līderis ir formāla amatpersona, kas ir parlamenta prezidijas loceklis, ir samērā neparasti. Tomēr arī Lielbritānijā opozīcijas līderis ir oficiāla amatpersona (pilnais nosaukums - *Leader of Her Majesty's Most Loyal Opposition*), taču tur viņš nav parlamenta prezidija loceklis. Lietuvas Seimā ir 141 deputāts.

Somijas parlamenta (*eduskunta*) prezidijs: Priekšsēdētājs un divi priekšsēdētāja vietnieki. Somija parlamentā ir 200 deputāti.

Zviedrijas parlamenta (*Riksdag*) prezidijs: Priekšsēdētājs (*talman*) un trīs priekšsēdētāja vietnieki (*vice talman*). Zviedrijas parlamenta priekšsēdētājam ir salīdzinājumā unikāla konstitucionāla funkcija – viņš izvirza Ministru prezidenta kandidātu (kas Latvijā ir Valsts prezidenta funkcija). Zviedrijas parlamentā ir 349 deputāti.

Polijas Seima (*Sejm*) prezidijs: Seima maršals (*Marszałek Sejmu*) un seši Seima vicemaršali (*wicemarszałowie*). Polijas Seimā ir 460 deputāti.

Vācijas bundestāga (*Deutscher Bundestag*¹¹ – tulk.: Vācu Bundestāgs) prezidijs: Bundestāga priekšsēdētājs jeb prezidents (*Bundestagspräsident*) un seši priekšsēdētāja vietnieki jeb viceprezidenti (*Bundestagsvizepräsidenten*). Vācu Bundestāgā ir 630 deputāti.

¹¹ "Bundestag" tiešā tulkojumā nozīmē "savienības diena", t.i., diena, kad uz apspriedi kopā sanāca ar savienības zvērestu saistītie vācu firsti vai viņu pārstāvji.

Austrijas Nacionālās padomes (*Nationalrat*) prezidijs: Priekšsēdētājs jeb prezidents (Nationalratspräsident), Otrais priekšsēdētājs jeb prezidents (Zweiter Nationalratspräsident) un Trešais priekšsēdētājs jeb prezidents (Dritter Nationalratspräsident). Austrijas Nacionālajā padomē ir 183 deputāti.

Francijas Nacionālās Asamblejas (*L'Assemblée nationale*) prezidijs (*bureau*) sastāv no 22 locekļiem, tajā skaitā: Nacionālās Asamblejas priekšsēdētājs jeb prezidents (*Président de l'Assemblée nationale*), seši priekšsēdētāja vietnieki jeb viceprezidenti (*vice-présidents*), trīs kvestori¹² (*questeurs*), un 12 sekretāri (*secrétaires*). Katrai no šīm izvērstā prezidija amatpersonu grupām ir savas funkcijas. Nacionālās Asamblejas priekšsēdētājam ir arī virkne konstitucionālas funkcijas, kas pārsniedz parlamenta vadību – piemēram, viņam ir tiesības izvirzīt trīs no deviņiem Konstitucionālās padomes (t.i., konstitucionālās tiesas) un divus no sešiem Tieslietu padomes locekļiem. Francijas Nacionālajā Asamblejā ir 577 deputāti.

Lielbritānijas parlamenta apakšpalātu (*House of Commons*) prezidē priekšsēdētājs (*speaker*), kuram ir pirmais vietnieks (*principal deputy speaker*) un divi vietnieki (*deputy speakers*). Formāli šīs četras amatpersonas (*principal officers*¹³) neveido koleģiālu ogānu – prezidiju, taču darbojas kā tāds. Lielbritānijas parlamentā (apakšpalātā) ir 650 deputāti.

¹² Kvestori pārvalda Nacionālās Asamblejas finanses.

¹³ Lielbritānijās parlamentā ir arī vēl citas amatpersonas – *principal officers* (*Lord chancellor, Clerk of the House of Commons* u.c.), taču viņu funkcijas ir citas kā parlamenta prezidija locekļu funkcijas.